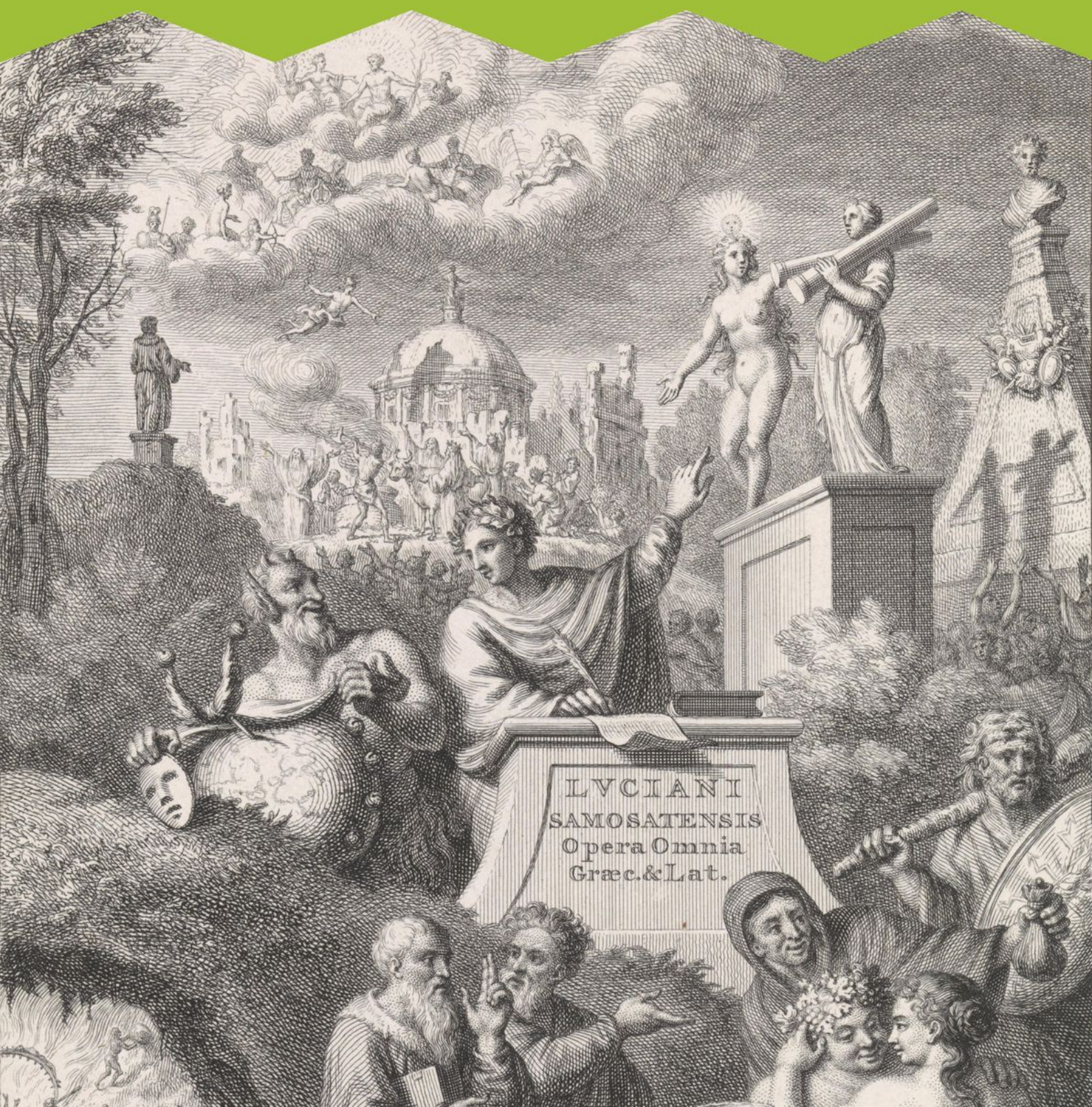

Wstęp [Lukian, Dialogi wybrane]

LUKIAN Z SAMOSATY

DIALOGI WYBRANE

Wstęp

Lukian to nie historyk i nie badacz kultury, tylko felietonista, satyryk, humorysta piszący ustępy, które by dziś nosiły tytuł: „Migawki”, „Podsluchane”, „Reportaże z tamtego świata”, „Przez moje okno”, „Szkice obyczajowe”, „Szkice sceniczne” itp.

Lukian pochodził z syryjskiego miasta Samosaty nad zachodnim brzegiem Eufratu. Urodził się około 125 po Chr. Jako chłopak objawiał pewne zamiłowanie do modelowania i zaczął nawet terminować u swego wuja, który był rzeźbiarzem, ale zraził się prędko do rzeźby, przy której wały mu się ręce i ubranie, a wuj był brutalny. Postanowił poświęcić się literaturze i wymowie¹, i na tym polu zrobił karierę. Przeniósł się do Rzymu jako adwokat, działał czas jakiś w Lyonie, dłuższy czas bawił w Atenach i miał posadę rządową w Egipcie. Wielkim powodzeniem cieszyły się jego *Rozmowy bogów*, *Rozmowy nieboszczyków*², *Rozmowy dziewcząt publicznych*³, satyry prozą, humoreski i refleksje nad religią starożytnych i obyczajami.

Jest to pisarz inteligentny, bystry, dowcipny, o żywej wyobraźni, spostrzegawczy, umie pisać krótko i dosadnie. Często próbuje naśladować Platona⁴. Daleki od wszelkiej mistyki, trzeźwy — przypomina ludzi z wieku osiemnastego. W księdzu biskupie Krasickim⁵ znalazł naśladowcę i tłumacza. Nie jest wykwintny; bywa brutalny i odrażający w swym realizmie. Sympatyzuje z biedakami, wilkiem patrzy na bogaczy i panów tego świata, i to w nim przypomina przypowieść o Łazarzu i bogaczu z ewangelii⁶, ale daleki jest Lukian od wszelkiego mesjaństwa i od urojeń religijnych. To, że się jego pisma przechowały przez wieki średnie, świadczy, jak musiał się podobać nawet w okresie romańszczyzny⁷ i gotyku, i to w zaciśniętych klasztorach. W Polsce przekładał go fragmentami po Krasickim Butrymowicz i robił to bardzo pięknie.

Lukian ma wartość nie tylko dlatego, że daje obraz pewnych poglądów swojej epoki. On ludzi inteligentnych skłania i dziś do myślenia, a robi to w sposób obrazowy, plastyczny i barwny. Mniej inteligentnych gorszy. Trzeba z nimi współczuć, ale można to przeboleć.

Z lektury Lukiana skorzystać potrafi najlepiej ktoś, kto się naprzód zapozna z mitologią Greków i Rzymian, np. z książki Parandowskiego pod tym tytułem, i z historią filozofii greckiej z podręcznika prof. Tatarkiewicza lub dr I. Dąbskiej. Przydadzą mu się pisma Platona, dostępne dziś i w polskim języku. Lukian stale pisze pod wrażeniem

¹wymowa — tu: retoryka, umiejętność przemawiania. [przypis edytorski]

²*Rozmowy nieboszczyków* — dziś w kulturze polskiej funkcjonujące pod tytułem *Rozmowy zmarłych*. [przypis edytorski]

³*Rozmowy dziewcząt publicznych* — dziś w kulturze polskiej funkcjonujące pod tytułem *Rozmowy heter*. [przypis edytorski]

⁴Platon (427–347 p.n.e.) — filozof grecki, kluczowa postać w rozwoju filozofii; uczeń Sokratesa, nauczyciel Arystotelesa; twórca idealizmu filozoficznego, założyciel szkoły zwanej Akademią Platonia; swoje poglądy wyrażał w formie dialogów. [przypis edytorski]

⁵Krasicki, Ignacy (1735–1801) — poeta, prozaik, komediopisarz i publicysta, jeden z głównych przedstawicieli polskiego oświecenia; biskup warmiński i arcybiskup gnieźnieński. [przypis edytorski]

⁶przypowieść o Łazarzu i bogaczu z ewangelii — w której po śmierci żebrak Łazarz zostaje przeniesiony przez aniołów do nieba „na łono Abrahama”, zaś zmarły bogacz cierpi w płomieniach Otchłani (Łk 16, 19–31). [przypis edytorski]

⁷romańszczyzna — sztuka romańska: styl w europejskich sztukach plastycznych XI–XII wieku. [przypis edytorski]

ustępów z Platona, jakby go udawał na żart albo szkicował miniatury na marginesach dialogów platońskich.

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**.

Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/lukian-dialogi-wybrane-wstep/>

Tekst opracowany na podstawie: Lukian z Samosaty, Dialogi wybrane, tłum. Władysław Witwicki, Wrocław, Książnica-Atlas, 1949

Wydawca: Fundacja Wolne Lektury

Publikacja wydana w ramach biblioteki Wolne Lektury (wolnelektury.pl).

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Wojciech Kotwica.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.